

Totongi huhu'i kiate kinautolu 'oku foaki mo'ui ha kongā honau sinó

Kapau 'oku foaki ha kongā ho sinó (pe ko ha kofuua pe ko ha kongā 'o ho 'atē) 'i Nu'u Sila, 'e malava ke 'oatu ha totongi huhu'i ki he mole ho vāhengā lolotonga ha'o fakaakeake.

Fakatatau ki he totongi huhu'i 'oku ala ma'u atu 'i he malumalu 'o e Laó, 'e 'ikai fiema'u ia ke ke faka'aonga'i ho'o ngaahi 'aho poaki puké pe livi fakata'ú tukukehe kapau 'oku fiema'u ke ke nofo meí he ngāue 'o laka hake 'i he lahi taha ko e uike 'e 12 ko ia 'oku faka'atā 'e he Laó.

Ko e 'atā atu 'a e totongi huhu'i kiate kinautolu 'oku foaki mo'ui ha kongā honau sinó

Kimu'a ke ke foaki ha kongā ho sinó 'e fiema'u ke sivi fakafaito'o koe mo vakai'i pe 'oku fe'unga ke fai 'a e fa'ahinga tafá ni kiate koe. Hili ange pē hano fakapapau'i 'e he timi fakafaito'ó te ke ala hoko koha tokotaha foaki mo'ui, 'oku 'atā leva ke ke tohi kole ki ha totongi huhu'i ma'a kinautolu 'oku foaki mo'ui ha kongā honau sinó.

Ke 'atā atu 'a e totongi huhu'í ni kiate koe:

- kuo pau ke mole ho vāhengā lolotonga ha'o fakaakeake hili hano foaki 'o ha kongā ho sinó
- ko e tokotaha 'okú ne ma'u 'a e kongā ho sinó kuo ke foaki 'oku 'atā ki ai 'a e ngaahi sēvesi 'a e pule'angá ki he mo'ui lelei 'i Nu'u Sila
- kuo pau ke fakahoko 'a e tafa fetongí 'i Nu'u Sila.

Totongi huhu'i 'oku 'atā atú

Kapau 'oku tali 'a ho'o tohi kole ki he totongi huhu'í, 'e ma'u atu leva 'a ho'o totongi fakauike meí he 'aho ko ia 'o ho tafá, 'o a'u ki he uike 'e 12 lolotonga 'a ho'o fakaakeake. 'Oku 'oatu 'e he Ministry of Health 'a e totongí 'i he malumalu 'o e Lao ki he Totongi Huhu'i ma'ae Kau Foaki Mo'ui 'o e Konga Fakaesinó 2016 (Compensation for Live Organ Donors Act 2016). 'E makatu'unga 'a e lahi 'o e totongi 'e oátú 'i he lahi ho vāhengā, tatau ai pē pe 'okú ke ngāue pa'anga, ngāue fakaetautaha, ma'u 'inasi fakapisinisi, nofo 'i muli pe ma'u atu ha'o penefiti mo e ma'u'anga pa'anga makehe, koloa pē ke ke fakakakato 'a e ngaahi fiema'u 'i 'olungá. 'E fiema'u ke ke 'omai ha fakamo'oni ki ho'o ma'u'anga pa'angá.

Kapau 'okú ke nofo muli pea kuó ke ha'u ki Nu'u Sila ke foaki ha kongā ho sinó, 'e 'oatu pē ha totongi kiate koe meí he 'aho ho tafá moe lolotonga ko ia ho'o fakaakeake 'i Nu'u Silá.

Tohi kole ki he totongi huhu'í

Kapau 'okú ke faka'amu ke ma'u atu ha totongi huhu'i ki ha mole ko ia ho vāhengā lolotonga ha'o fakaakeake meí ho tafá, kātaki 'o talanoa ki ho'o tokotaha ngāue ki he foaki mo'uí. Te nau talanoa atu mo koe fekau'aki mo e founga ko ia ki hono ma'u atu 'o e totongi huhu'í lolotonga ho'o ngaahi sivi ki he foaki mo'uí. Te nau ala tokoni atu foki ki ho'o tohi kolé kapau te ke fili ke ke kole eni.

Ki ha fakamatala lahi ange, vakai ki he www.health.govt.nz/liveorgandonation pe telefoni ki he Ministry of Health 'i he fika: 0800 855 066

Fononga 'a e ni'ihī 'oku foaki mo'ui ha konga honau sinó

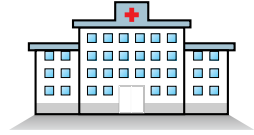
'E malava ke u foaki 'a hoku kofuuá pe ha konga 'o hoku 'até?

Kapau te ke fakakaukau ke ke foaki atu ho kofuuá pe ha konga 'o ho 'até, tomu'a **telefoni ki he Ministry of Health (Potungāue Mo'ui)** ki ha fakamatala lahi ange 'i he fika:

Te ke fou atu 'i ha ngaahi sivi ke vakai'i pe 'oku fe'unga ke fai 'a e tafa fetongí kiate koe. Ki ha ngaahi sivi makehe te ke fiema'u (ko ha ngaahi sivi kehe ange meí he leepí pe mei ho'o tóketaá), 'e ala 'atā atu 'a e **National Travel Assistance (Tokoni Fakafonua ki he Fefononga'aki)** ke tokoni ki hono fua 'o e ngaahi fakamole ki he fefononga'aki mo e/pe nofo'angá.

Hili hono fakakakato 'a e sivi pea fakapapu'i 'a ho'o hoa tatau mo e tokotaha fiema'u, te ke ma'u atu leva ha 'aho kuo palani ki ai 'a ho'o tafá.

'E ala tokoni atu 'a e tokotaha ngāue ki he National Travel Assistance 'i ho'o falemahakí ke fokotu'utu'u eni ma'au.

Hoa tatau

'E ala 'oatu foki 'e he Ministry of Health ha totongi huhu'i ki he mole ko ia 'a ho'o vāhengá lolotonga 'a ho'o fakaakeake meí he tafá. 'E ala tokoni atu ki heni 'a ho'o tokotaha ngāue ki he foaki mo'uí.

Hili hono palani 'o e 'aho tafá, te ke ala fakahū atu leva 'a ho'o Foomu Kole ki he Mole 'o e Vāhengá (Application for Loss of Earnings Form) ki he Ministry of Health, mo e fakamo'oni ki he lahi 'o e tu'unga vāhenga 'e molé. 'E fika'i leva 'e he Ministry of Health 'a e lahi 'o e totongi huhu'i te ke ala ma'u atú.

Foakí

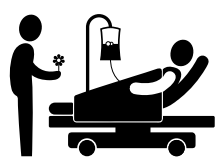
Mateuteu ke ngāue!

'E 'oatu 'e he falemahakí ha tohi fakafaito'o ki he ngaahi totongi 'e fakahokó. 'Oku 'oatu 'e he Ministry of Health 'a e totongi huhu'i tu'otaha 'i he uike lolotonga 'a ho'o fakaakeaké.

Te ke ala foki ki he ngāué 'i he taimi pē te ke ongo'i mateuteu aí. Kapau 'e hoko eni kimu'a 'i he taimi 'oku hā atu 'i ho'o tohi fakamo'oni fakafaito'ó, **fakahā atu ia ki he Ministry of Health 'i he vave tahá** ke ta'ofi leva 'a e ngaahi totongí.

'I ho'o foki ki he ngāué, 'e ta'ofi leva 'a e totongi huhu'i.

Te'eki mateuteu ki he ngāue!

Kapau 'oku te'eki ai ke ke mateuteu ke foki ki he ngāué kā kuo 'osi 'a e taimi 'oku faka'atā atu 'i ho'o tohi fakamo'oni fakafaito'ó, 'e fiema'u ke ke talanoa ki ho'o tokotaha ngāue fakapolofesinale fakafaito'ó ke ma'u atu ha fakalōloa. Kuo pau ke ke 'oatu 'a e tohi fakamo'oni fakafaito'o fo'ou ki he Ministry of Health 'i he vave tahá ke kei hokohoko atu 'a ho'o ngaahi totongí.

Te ke ala ma'u atu ha tohi fakamo'oni fakafaito'o 'e taha pea hokohoko atu mo e totongí ('o a'u ki he lōloa taha ko e uike 'e 12).